

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра політичних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
з навчальної роботи
/Комаха Л.Г./
«___» _____ 20__
року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична ризикологія

для аспірантів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 052 політологія
освітній рівень доктор філософії
освітня програма Політологія
спеціалізація
вид дисципліни на вільний вибір аспіранта

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2019/2020</u>
Рік навчання	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Петренко Ігор Ігорович, доктор політичних наук, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник: Петренко Ігор Ігорович, доктор політичних наук, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри

 (Шляхтун П.П.)

Протокол № 1 від «29» серпня 20 19 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «30» серпня 20 19 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Маслікова І.І.)

«30» серпня 20 19 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни “Політична ризикологія” є орієнтація аспірантів на оволодіння сучасними методами виявлення, аналізу та управління політичними ризиками.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Мати систематизовані знання та уявлення про категоріальний та методологічний апарат політології, політику, владу, політичну систему, політичні режими, аналіз публічної політики, політичне прогнозування.

2. Вміти збирати та інтерпретувати інформацію щодо політичних феноменів та явищ, політичних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії й класифікації політології в аналізі соціальних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції розвитку політичного процесу в умовах глобалізації та розбудови інформаційного суспільства, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей політичної системи України.

3. Володіти сформованими навичками наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних подій та явищ.

3.Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна «Політична ризикологія» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта. Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток аспіранта та спрямована на формування ефективного викладача вищої школи, здатного до передачі знань та розуміння особистості студента, а також здатного налагоджувати міжособистісні стосунки та розуміти явища, які їх супроводжують. Навчальна дисципліна знайомить аспірантів з особливостями політичної ризикології (як науки та навчальної дисципліни), систематизує знання про основні теоретико-методологічні напрями сучасної політичної ризикології, а також знайомить та систематизує знання аспірантів про актуальні проблеми сучасного політичного ризик-менеджменту.

4.Завдання (навчальні цілі) – формування уявлень у аспірантів про сутність, типи та основні характеристики політичних ризиків; надання базових знань аспірантам щодо особливостей дослідження політичних ризиків; навчання аспірантів методам і моделям аналізу, оцінки та управління політичними ризиками; навчання аспірантів організації проведення прикладних досліджень політичних ризиків; отримання аспірантами знань і аналітичних навичок використання на практиці здобутих знань та вмінь.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Категоріальний апарат та ключові поняття політичної ризикології	Лекція	Іспит,	6
1.2	Сутність, природу, структуру, функції, типи та основні ознаки політичних ризиків	Лекція, Семінар	Іспит	6
1.3	Сучасні парадигми політичних ризиків	Лекція, індивідуальні завдання, семінар	Іспит, індивідуальне заняття	6
1.4	Технологію та методи аналізу політичних ризиків	Лекція, індивідуальні завдання, семінар	Іспит	6
	Підходи та методологію оцінки	Самостійна робота	Реферат,	6

1.5	політичних ризиків		екзамен	
1.6	Засоби управління політичними ризиками	Індивідуальна робота	Іспит, індивідуальне завдання	6
	Вміги:			
2.1	критично оцінювати різноманітні теоретичні підходи та концепції, що існують у сучасній політичній ризикології	Самостійна робота	Усна доповідь, реферат	7
2.2	орієнтуватись в сучасних методах та процедурах дослідження політичних явищ та процесів та застосовувати їх до аналізу актуальних питань теорії та практики політичної ризикології	Самостійна робота	Усна доповідь, реферат	7
2.3	формулювати власну думку стосовно актуальних проблем дослідження політичних ризиків, застосовувати знання для написання дисертаційної роботи	Самостійна робота	Усна доповідь, реферат, текст рекомендацій	7
	Комунікація:			
3.1	читати та критично аналізувати новітню літературу з політичної ризикології, зокрема іноземними мовами, в підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт	Самостійна робота	Усна доповідь, реферат	5
3.2	презентувати результати проведених політологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат	5
3.3	вести полеміку з питань сучасної політичної ризикології; на основі володіння понятійно-категоріальним апаратом сучасної політичної ризикології, грамотно формулювати проблемно-орієнтовані запитання до доповідачів	Самостійна робота	Дискусія	5
	Автономність та відповідальність:			
4.1	вести самостійний пошук наукової інформації щодо тих або інших аспектів політики та обґрунтовувати особисту точку зору, спираючись на засвоєні теорії та концепції сучасної політичної ризикології	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусія, реферат	5
4.2	відповідально та сумлінно ставитись до підготовки доповідей для семінарських занять, опрацьовувати рекомендовану кількість навчальної та наукової	Самостійна робота	Усна доповідь, дискусія	5

	літератури			
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведеного політологічного аналізу та обстоювати власну наукову позицію	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
	Програмні результати навчання														
Сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідницької та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей знань							+	+		+		+			
Знати праці провідних зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного процесу	+	+													+
Знання методологічних принципів та методів політологічного дослідження.		+								+		+			
Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного життя.			+	+	+	+				+					
Формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки.				+	+	+									+
Аналізувати політологічні праці, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання.			+		+	+			+		+				

7. Схема формування оцінки.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає оцінювання теоретичної підготовки (результати навчання 1.1–1.6); оцінювання практичної підготовки (результати навчання 2.1-2.3); оцінювання комунікації (результати навчання 3.1-3.3); оцінювання автономності та відповідальності (результати навчання 4.1-4.3). Загальна оцінка складає до 100 балів, що розподіляються на 60 і 40 балів відповідно між результатами семестрового і підсумкового (на екзамені) оцінювання.

7.1. Форми оцінювання знань:

- семестрове оцінювання:

1. Усна доповідь (до 3 балів): Р.Н. 1.2,1.4, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3

2. Доповнення (до 2 балів)

3. Участь в дискусії та проблемно-орієнтовані запитання до доповідачів (до 2 балів):
Р.Н. 1.3, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1

4. Контрольна робота (до 15 балів): Р.Н.1.3, 1.4, 1.6

Вибір і комбінування форм оцінювання знань аспірантів та нарахування відповідної кількості балів здійснюються залежно від конкретних навчальних ситуацій.

7.2. підсумкове оцінювання: екзамен та написання есе з політологічної проблематики.

умови допуску до підсумкового екзамену: аспірант допускається до складення екзамену за умови отримання ним за результатами семестрового оцінювання щонайменше 36 балів.

7.3. Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Модуль 1. Загальні засади політичної ризикології</i>				
1	Політична ризикологія як наука	2		9
2	Соціально-філософське трактування категорії “ризик”	4		9
3	Сутність, ознаки та типи політичних ризиків	2		9
<i>Модуль 2. Прикладне дослідження політичних ризиків</i>				
4	Аналіз та оцінка політичних ризиків	2		9
5	Ризик країн та методики його оцінювання	2		9
6	Управління політичними ризиками	2	1	9
7	Політичні ризики в Україні	4	2	9
	Контрольна робота		1	
	всього	18	4	96

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій - 18 год.

Практичні заняття – 4 год.

Самостійна робота – 96 год.

Рекомендована література:

Альгин А. П. Риск и его роль в общественной жизни / Альгин А. П. – М. : Мысль, 1989. – 205 с.

Альгин А.П. Управление в ситуациях риска. Петрозаводск. 1996. – 210с.

Брега А.В. Политический риск: проблемы анализа и управления: Монография. М.: РИЦ «Планета-Копир», 2005. 208 с.

Быченков Д. В. Политический риск: проблемы дефиниции и классификации // Общественные науки и современность. 2008. - №3. -С.123-133.

Горшкова А.А. Политический риск и методы его оптимизации// Актуальные проблемы политологии. – Сб. научн. Работ студентов и аспирантов РУДН (Отв. ред. д.ф.н., проф. В.Д. Зотов. – М.: МАКС Пресс. 2001. – С. 139 – 142.

Ефременко Д.В. Принятие политических решений в обществе риска: проблемы трансформации различных социальных рисков в политический риск // Политическое управление и публичная политика XXI века / отв. ред. Гаман-Голутвина О.В. – М.: РОССПЭН, 2008. – 406с.

Кривошеїн В.В. Ризик як атрибут політики [Електронний ресурс] / В. Кривошеїн // Політичний менеджмент. – 2004. – № 6 (9). – С. 38–47. – Режим доступу до журн. :

<http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=34&c=599>.

Кривошеїн В.В. Політична ризикологія: епістемологічний статус, предметна сфера, аналітичні інструменти [Текст] : монографія / В.В. Кривошеїн. – Д. : Інновація, 2009. – 316 с.

Лобанов В. В. Государственная политика: разработка и реализация : [учеб. пособие] / Лобанов В. В. – М. : ГУУ, 2000. – 114 с.

Михальченко М. Політичні ризики в сучасній Україні: виклики й відповіді [Електронний ресурс] / М. Михальченко // Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу:

<http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=70&c=1617>

Подколзина И. А. Проблемы дефиниции и оценки политического риска в зарубежных исследованиях [Електронний ресурс] / И. А. Подколзина // Корпоративный менеджмент. – 1999. – Режим доступу :

http://www.cfin.ru/finanalysis/polit_risk.shtml

Риск в социальном пространстве / [под ред. А. В. Мозговой]. – М. : 2001. – 346 с.

Соколов А. Политический риск от теории к практике / А. Соколов. – М. : Поколение, 2009. – 144 с.

Устьянцев В.Б. Риски в пространстве власти: концепты и проекты. // Вестник Волгоградского гос. Ун-та. Сер.17. Филос. 2011. №2 (14). С.106 – 112.

Черкасов В. В. Проблемы риска в управленческой деятельности / Черкасов В. В. – М. : Рефл-бук, 1999. – 288 с.

Busse M. Political risk, institutions and foreign direct investment. European Journal of Political Economy. Volume 23, Issue 2, June 2007, Pages 397-415

Rice C., Zegart A.B. Political Risk: How Businesses and Organizations Can Anticipate Global Insecurity. Hardcover – May 1, 2018. 321 p.

Wilkin S. Country and Political Risk. Risk Books; 2nd Revised Edition edition. 2015. 379 p.